

มูลนิธิศูนย์
นมแม่แห่งประเทศไทย

คืนข่าว
..นมแม่
มาคุยกัน

Speaker

บพ. โอฟาริก มุกสิกวงศ์
สูติแพทย์ SW เจ้าพระยาอภัยภูเบศร
บพ. วรุณี เขยประเสริฐ
(page เลี้ยงลูกตามใจหมอ) “
พันตรี บพ. จักรพันธ์ ศุกเดช
สูติแพทย์ที่ปรึกษา
SW พระมงกุฎเกล้า

Moderator

พญ.นลินี จงวิริยะพันธุ์
ลอร่า ศศิธร วัฒนกุล
อจ สง่า ดามาพงษ์

ยากุมกำเนิด กับวัคซีนป้องกันโควิด-19
และแม่ท้อง แม่ที่ให้นมลูก”

Clubhouse ep. 17

พบกับวันพฤหัสบดี 3 มิย .64
เวลา 19.30 - 21.00 น.

<https://thaibf.com>

Clubhouse EP.17 คั่นข่าวนมแม่มาคุยกัน

ตอน “ยาคุมกำเนิดกับวัคซีนป้องกันโควิด-19 และแม่ท้อง แม่ที่ให้นมลูก”

วิทยากร นพ. โอสถวิทย์ มุกสิกวงศ์
 นพ.วรวิทย์ เขยประเสริฐ
 พันตรี นพ. จักรพันธ์ ศุภเดช
วันพฤหัสบดี ที่ 3 มิ.ย. 64 เวลา 19.30-21.00 น.

1. การระบาดของโควิด-19 ใน wave ที่ 3 พบว่ามีคนท้อง ติดเชื้อโควิด-19 จำนวน 300 กว่ารายแล้ว และมีแม่เสียชีวิตจากการติดเชื้อ 6 ราย แล้ว

ช่วงนี้ มีข่าวเรื่อง การให้วัคซีน ผลข้างเคียงวัคซีน ซึ่งหนึ่งในผลข้างเคียงคือการเกิดลิ่มเลือด แล้วก็โยงมาถึงยาคุมกำเนิด ที่แม่ท้อง แม่ให้นม ได้รับ จะมีผลเกี่ยวข้องกับไหม รอบนี้ จะมาทำความเข้าใจ กัน

2. เริ่มต้นด้วยการเล่าให้เห็นภาพ ยาคุมกำเนิดเริ่มใช้ในไทย 50 ปีที่ผ่านมา ข้อมูล UN world population study 2021 หญิงวัยเจริญพันธุ์ (อายุ 15-49 ปี) ไทยที่แต่งงาน มีความต้องการคุมกำเนิด 80% หญิงไม่ได้แต่งงาน มีความต้องการคุมกำเนิด 50% โดยการใช้ยาคุมกำเนิดเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ 30%

3. ปี พ.ศ. 2563 มีเงินหมุนเวียนอยู่ในตลาดยาคุมกำเนิดชนิดรับประทานในประเทศไทย ประมาณ 2,900 ล้านบาท พบว่า 85% ซื้อจากร้านขายยา ได้รับจาก รพ. มีเพียง 15% นอกจากนั้น ยาคุมกำเนิดและฮอร์โมน ยังมีการใช้ในกลุ่มข้ามเพศ LGBTQ อีกด้วย

4. การเกิดลิ่มเลือดในคนทั่วไป กลุ่ม Europe และ US มีมากกว่า กลุ่มทางเอเชีย

ของไทย ข้อมูลจากศิริราชและรามาริบัติ ช่วง พ.ศ. 2503-2527 พบประมาณ 3 คนในจำนวนประชาชน 10,000 คน คือประมาณ 0.03%

สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เจอประมาณ 1-2%

ในขณะที่ กลุ่มยุโรป และ US พบ 10-20% โดยเฉพาะสวีเดนพบมากถึง 25%

5. ผู้หญิงมีโอกาสเกิดลิ่มเลือดได้มากกว่า ในช่วงตั้งครรภ์ และหรือหลังคลอด

ภาวะตั้งครรภ์ เพิ่มโอกาสเสี่ยงเป็น 4-5 เท่าของภาวะปกติ คือจะพบประมาณ 20 คน : 10,000 คน

หลังคลอด เพิ่มโอกาสเสี่ยงเป็น 20 เท่าของภาวะปกติคือ จะพบประมาณ 40-50 คน : 10,000 คน

โดยเฉพาะในสัปดาห์แรกหลังคลอด

การผ่าตัดคลอดจะเพิ่มโอกาสเกิดลิ่มเลือดอุดตันมากกว่าการคลอดตามธรรมชาติถึง 4 เท่า

และการได้ยาคุมกำเนิด โดยเฉพาะชนิดมี estrogen (เกิน 50 ไมโครกรัม) โดยมีโอกาสเพิ่มการเกิดลิ่มเลือดอุดตัน ประมาณ 3 เท่าจากผู้หญิงที่ไม่ได้ใช้ยาคุมกำเนิด หรือเพิ่มจาก 1 ในหมื่นคน เป็น 3 ในหมื่นคน

6. ต้องเข้าใจว่าผู้หญิงทุกคนที่กินยาคุมชนิดรวม มีความเสี่ยงต่อการเกิดลิ่มเลือดอุดตันเพิ่มขึ้นมากกว่าคนปกติ โดยเฉพาะกลุ่มหญิงที่เพิ่งใช้ยาคุมในระยะหนึ่งถึงสามเดือนแรกมีความเสี่ยงมากกว่าคนที่ใช้มานานกว่าหนึ่งถึงสองปี

7. ยาคุมกำเนิด มีฤทธิ์ ไปกระตุ้นตับให้ผลิตสารที่ทำให้เลือดหนืดขึ้น และช่วงท้อง มดลูกใหญ่ เกิดการกดทับ หลอดเลือด ถ้าแม่ไม่ขยับ กระฉับกระเฉง ก็ส่งเสริมให้เกิดลิ่มเลือดเป็นไปได้ง่ายขึ้น

8. การเกิดลิ่มเลือดในคนทั่วไป คือ เกิดแบบ DVT (Deep Vein Thrombosis) ซึ่งอาจเล็ก ๆ แค่ 2 ซม. หรือยาว เป็น 50 ซม. ได้ และถ้ามีการหลุดไปอุดที่เส้นเลือดดำในปอด เราจะเรียกว่า PE (Pulmonary Embolism) การเกิดลิ่มเลือดเหล่านี้ ถ้าอยู่ในโรงพยาบาลสามารถให้การรักษาได้ทัน โอกาสรอดชีวิต 80-90%

9. กลไกการเกิดลิ่มเลือด ในคนที่ได้รับวัคซีน คือการเกิด VITT (Vaccine-Induced Immune Thrombotic Thrombocytopenia) ในคนทั่วไป ไม่ได้เกิดด้วยกลไกเดียวกับการกินยาคุมกำเนิด

อัตราการเกิด VITT ข้อมูลจากประเทศยุโรป มีโอกาสเกิด 1-5 รายต่อ แสนประชากร เกือบร้อยละ 80 เป็น ผู้หญิง

นอร์เวย์กับเดนมาร์ก พบ การเกิด VITT หลังฉีด AZD1222 พบ 11 ต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งก็ยังไม่ต่าง จากอุบัติการณ์ของประชากรทั่วไป

อัตราการเกิด VITT ในประเทศอินเดียพบ 1 ต่อ 1.5 ล้านโดส

พบน้อยกว่าทางยุโรปมาก

10. แต่ถ้าเป็นโรคโควิด เอง

Case ที่เข้า ICU มีโอกาสเกิดลิ่มเลือด 1ใน 4 ราย

Case ที่อาการไม่หนักไม่ต้องนอน รพ. มีโอกาสเกิดลิ่มเลือด 1ใน 10 ราย

ผู้ป่วยที่ติดเชื้อโควิด และมีลิ่มเลือดร่วมด้วย จะเพิ่มโอกาสการเสียชีวิตได้มากถึง 80%

11. จากข้อมูลยืนยันว่าการได้รับวัคซีนไม่ได้เพิ่มโอกาสการเกิดลิ่มเลือดอุดตันมากขึ้นกว่าประชากรปกติ

12. มีคำถาม น่าสนใจ

- มีประจำเดือน ผังยาคุมกำเนิดฉีดวัคซีนได้ไหม

- ให้นมลูกและกินยาคุม ฉีดได้ไหม

- ถ้าคนท้องมีโอกาสเกิดลิ่มเลือดมากกว่าปกติฉีดวัคซีนจะยังอันตรายไหม

คำตอบคือ วัคซีนไม่ได้มีผลต่อความเสี่ยงในการเกิดลิ่มเลือดอุดตันเพิ่มขึ้นในหญิงที่มีการใช้ยาคุม ชนิดต่าง ๆ อยู่ ก่อนแล้ว และไม่ได้มีผลต่อแม่ที่กำลังตั้งครรภ์ให้นมลูก และการใช้ยาคุมกำเนิดหลังคลอด ก็ยังสามารถให้ยา คุมกำเนิดตามปกติ

ฉีดวัคซีนได้ แต่แม่ควรเฝ้าระวังอาการตนเองหลังฉีด เช่น ชาบวม ปวดศีรษะ แขนขาอ่อนแรง เป็นต้น ต้องรีบ ไปพบแพทย์